

Datum
2019-05-03

Diarienummer
Af-2019/00062459

Avsändarens referens
Fi2019/00497/SF

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande: Höjda åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem

Sammanfattning

Förslaget omfattar olika delar av pensionssystemet och andra trygghetssystem.

Arbetsförmedlingen yttrar sig om de delar av förslaget som kan bedömas påverka utvecklingen på arbetsmarknaden och som därmed direkt eller indirekt kan påverka myndighetens verksamhetsmål. Från ett arbetsmarknadsekonomiskt perspektiv tillstyrker Arbetsförmedlingen förslaget om att höja åldersgränserna i pensionssystemet och i andra trygghetssystem.

Myndigheten menar dock att en brist med förslaget är att förankringen till det arbetsmarknadspolitiska regelverket är otillfredsställande.

Arbetsförmedlingens synpunkter

Förslaget anknyter till förslaget om "Förlängt anställningsskydd till 69 år" (*dnr: Af-2018/00314644*) som Arbetsförmedlingen tidigare har lämnat ett remissvar på. I det yttrandet tillstyrker Arbetsförmedlingen utifrån ett arbetsmarknadsperspektiv förslaget att höja LAS-åldern med den presumtiva förutsättningen att även pensionssystemets åldersgränser samtidigt kommer att höjas i motsvarande grad, liksom att andra kringliggande trygghetssystem anpassas till de nya nivåerna. Utifrån samma perspektiv tillstyrker därför Arbetsförmedlingen förslaget om att höja åldersgränserna i pensionssystemet och i andra trygghetssystem. De synpunkter som framfördes i det tidigare yttrandet gäller även för föreliggande förslag.

Myndigheten instämmer med problembeskrivningen om att den genomsnittliga utträdesåldern från arbetskraften är alldeles för låg samtidigt som medellivslängden ökar för en allt friskare och välutbildad befolkning. Konsekvensen för de som arbetar riskerar att bli en orimlig

försörjningsbörda som inte är långsiktigt hållbar för den framtida välfärden. För att upprätthålla den långsiktiga finansieringen av välfärden och bibehålla pensionerna på åtminstone nuvarande nivåer är det därför nödvändigt att öka arbetsutbudet bland de äldre genom att höja utträdesåldern från arbetskraften, något som Arbetsförmedlingen har framhållit i tidigare remissyttranden.¹ Ett led i detta är att höja LAS-åldern och åldersgränserna för pensioneringen som väsentligt ökar förutsättningarna för att den äldre arbetskraften förlänger tiden i arbetslivet även om valet att vara kvar i arbetslivet också bestäms av många andra faktorer.

En möjlig negativ konsekvens för myndigheten av höjda ålderspensionsgränser är att inte alla bland de äldre som vill arbeta har möjlighet att få ett arbete vilket medför att det kan bli fler äldre som skrivs in som arbetssökande. I förlängningen betyder detta att belastningen på Arbetsförmedlingen kan komma att öka och därmed ökade resursbehov för myndigheten. Tendensen under de senaste årtiondena är också att äldre utgör en allt större andel av de inskrivna, även om detta sker från en låg nivå. Arbetsförmedlingen anser dock att den risken ändå måste vägas mot de fördelar som det innebär att fler äldre stannar kvar på arbetsmarknaden och försöker få ett arbete. Därmed är det centralt för myndigheten att framöver arbeta på ett sådant sätt att även de äldre kan ha kvar sin anknytning till arbetsmarknaden.

Arbetsförmedlingen menar att en höjd pensionsålder även har konsekvenser som i förlängningen kräver andra långsiktiga åtaganden. Myndigheten vill lyfta fram vikten av att förutsättningarna för att förlänga arbetslivet i betydande grad kan skilja sig åt mellan arbetstagare beroende på arbetets art i olika branscher. Vissa yrkesgrupper kan obehindrat arbeta fram till pensionen medan andra av fysiska eller psykiska skäl tvingas avsluta arbetslivet långt före uppnådd pensionsålder. Det är därför viktigt att även vid relativt hög ålder kunna byta yrkesinriktning när arbetslivet så kräver. Myndigheten vill därför betona vikten av att förutsättningar skapas för att relativt tidigt påbörja vägledningsarbetet med möjliga alternativa karriärvägar för det resterande yrkeslivet fram till pensionen. Detta är av särskild vikt för personer som arbetar inom yrken som kan anses vara så fysiskt eller psykiskt krävande att det är tveksamt om det är möjligt arbeta kvar inom yrket vid högre åldrar.

Arbetsförmedlingen vill också peka på att en brist med förslaget är att förankringen till det arbetsmarknadspolitiska regelverket är otillfredsställande. I flera av de förordningar som ingår i regelverket finns åldersgränser som är kopplade till pensionsåldern. I det tidigare yttrandet om förlängt anställningsskydd efterlyste myndigheten att regeringen tar närmare ställning till hur höjd LAS-ålder påverkar det arbetsmarknadspolitiska regelverket och möjligheten till ersättning från arbetslöshetskassa, något som detta förslag bara delvis tillmötesgår. Med undantag för arbetslöshetsförsäkringen och etableringslagen om insatser för nyanlända framgår det inte om

---

¹ Se Arbetsförmedlingens remissyttranden avseende *Begränsad uppräknings av skiktgränser för statlig inkomstskatt för 2018* (dnr: Af-2017/00155390); *Begränsad uppräknings av den övre skiktgränsen för statlig inkomstskatt för 2017* (dnr: Af-2016/191137); *Begränsad uppräknings av den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt för 2017* (dnr: Af-2016/058135) och *Huvudbetänkandet Långtidsutredningen 2015, SOU 2015:104* (dnr: Af-2016/048389).

även arbetsmarknadspolitiska förordningar i övrigt kommer att omfattas av de höjda åldersgränser som föreslås för socialförsäkringssystemet och andra kringliggande trygghetssystem.

Arbetsförmedlingen administrerar arbetsmarknadspolitiska program och insatser som innebär olika former av subventionerade anställningar eller andra program för vilka regelverket är olika i förhållande till ålder. I de fall det finns uttryckliga bestämmelser om att stöd inte får ges för en person som har fyllt 65 år upphör möjligheten till stöd. Det innebär att det inte är möjligt att få eller behålla ett nystartsjobb eller särskilt anställningsstöd efter 65 års ålder. I de fall det saknas bestämmelser om ålder är det den arbetsmarknadspolitiska motiveringen som avgör om myndigheten ska fatta beslut om ett arbetsmarknadspolitiskt program. Potentiellt handlar det heller inte om en obetydlig grupp av inskrivna som berörs av regelverket. Exempelvis visar den månatliga statistiken för det senaste årtiondet att av de inskrivna som har ett nystartsjobb, anställning med stöd eller liknade är det cirka 5000 personer som är mellan 63 och 64 år.

Arbetsförmedlingens nuvarande praxis är att det i allmänhet inte är arbetsmarknadspolitiskt motiverat att ge arbetsmarknadspolitiska program efter 65 års ålder eftersom behovet av ett arbete minskar när personen har rätt till garantipension. Utifrån en liknande praxis är det myndighetens ambition att fortsättningsvis kunna erbjuda arbetsmarknadspolitiska insatser till personer som närmar sig den pensionsålder som följer av de förslagna höjda pensionsgränserna. Arbetsförmedlingen menar därför att utan en justering av de åldersgränser som förekommer i de arbetsmarknadspolitiska förordningarna riskerar det att uppstå ett glapp mellan regelverken från 65 års ålder till det att individer går i pension vid 67 eller 69 års ålder alternativt vid högre åldrar.

Vidare menar myndigheten att det föreslagna begreppet "riktålder" som bestämmande för pensionsavgång kan skapa oklarheter vid tillämpningen av det arbetsmarknadspolitiska regelverket. Enligt förslaget ska "riktålder" beräknas för varje år och avrundas till närmaste helår. I förhållande till de nuvarande bestämmelserna skulle förslaget i ett gränsfall kunna innebära att personer som har fyllt 65 år från ett år till ett annat får olika "riktålder" och därmed få olika beslut om att få eller behålla ett nystartsjobb. Arbetsförmedlingen efterlyser därför att regeringen klarlägger hur åldersgränser som är pensionsrelaterade ska justeras i respektive arbetsmarknadspolitisk förordning och gör en analys av hur dessa justeringar och begreppet riktålder påverkar det arbetsmarknadspolitiska regelverket.

På Arbetsförmedlingens vägnar

Mikael Sjöberg
generaldirektör

Johnny Zetterberg

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektör Mikael Sjöberg. Ärendet har föredragits av Johnny Zetterberg och har beretts i samverkan med Rättsavdelningen. I den slutliga handläggningen av ärendet har direktören för Analysavdelningen Annika Sunden, enhetschefen Petra Nilsson och sektionschefen Helena Persson deltagit.